



Štev. 4, 5, 6.

V Ljubljani, 15. junija 1941-XIX

Leto 58

VSEBINA. Naše kmetijstvo v novi dobi. — Melioracije in komasacije. — Okopavajmo! — Sejanje in pridelovanje prosa. — Predtudi naše vinograde! Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani je dobila svoj enološki odsek. — Povečajmo živinorejo! Tvorba mleka. — Kisanje (ensiliranje) krme v zasilnih jamah in kopicah. — Gojitev posamezno rastočih dreves. — Tehnična navodila za zavarovanje polj in gozdov pred letalskimi napadi z zažigalnimi sredstvi.

Naše kmetijstvo v novi dobi.

Letošnji veliki petek je za naš narod zgodovinski dan, saj so takrat zmagovite italijanske čete zasedle del naše lepe domovine. Še važnejši pa je 3. maj, ko je gospod Visoki Komisar Ekszellenca Emilio Grazioli prečital pred zastopniki slovenske kulture in gospodarstva kraljevi odlok, s katerim se podeljuje novo ustanovljeni Ljubljanski pokrajini ustava. Tako nam je zajamčeno avtonomno narodno, kulturno in gospodarsko življenje v obširnem italijanskem Imperiju in to po uvidevnosti velikih mož, ki ga vodijo.

Stiki našega kmeta z italijanskim gospodarstvom so bili že od nekdaj zelo živahni, saj smo mnoge naše pridelke izvažali v Italijo, dobivali pa od tam proizvode južnega kmetijstva in industrijske izdelke. Sedaj bo ta koristna izmenjava blaga še bolj olajšana. Italijansko gospodarstvo je pod vodstvom fašizma ogromno napredovalo. Posebno velik napredek pa je opaziti v kmetijskih proizvodnji in bi bile metode, ki so uporabljene v dosegu tega cilja, tudi za naše prilike zelo umestne.

Najvažnejši pridelek za prehrano prebivalstva v Italiji je krušno žito. Čeprav je Italija ena od najbolj gosto naseljenih agrarnih pokrajin na svetu, vendar lasten pridelek ni zadostoval za domače potrebe ter so se morali nekdanji milijoni metrskih stotov žita uvažati iz inozemstva. Da bi se odpravil ta

gospodarski, finančni in tudi politični nedostatek, so se uvedli že v prvem letu fašistične vlade ukrepi, da bi se proizvodnja žit povečala. Leta 1926 pa je napovedal Duce fašizma, B. Mussolini tako zvano »Bitko za žito« (Battaglia del grano), ki je rodila odlične uspehe.

V letih 1910—1914 je pridelala Italija povprečno 45 do 58 milijonov mtc. krušnega žita, ali povprečno 9 do 12 mtc na ha. V »bitki za žito« po letu 1926 se je pridelalo 75 do 77 milijonov mtc letno, največ leta 1933 in l. 1937, ko je proizvodnja znašala 81.2 oziroma 80.5 milijonov mtc. Potreba Italije znaša letnih 80 milijonov mtc, tako da je v teh dveh letih proizvodnja pokrila vso potrebo. Povprečen donos na ha znaša sedaj 15.4 do 16 mtc a leta 1935 je provinca Parma dosegla čudovit donos od 82.24 mtc na ha. Pri tem treba upoštevati, da se z žitom zasejana površina ni prekomerno povečala, temveč da so se samo dotakratne površine bolj intenzivno obdelovale.

Kako je Italija dosegla povečanje produkcije? Predvsem so se dala kmetom navodila, kako treba zemljo temeljiteje obdelovati, t. j. z regulacijo namakanja, globljim oranjem in prekopavanjem ter z drobljenjem ornice. Zatem je bilo ustanovljeno okoli 5000 vaških kmetijskih šol (kmetijske nadaljevalne šole), potom katerih je bilo prebivalstvo poučeno o pravilni uporabi umetnih gnojil. Državne poskusne in selekcijske ustanove

so skrbele za razdelitev odbranega in oplemenjenega semena. Posebna pažnja se je pri tem posvetila ranim vrstam žita, da so se omogočile po dve žetvi letno z istega polja. Vsa država je bila razdeljena v agrarne inspektorate, katerih strokovnjaki so dnevno nadzirali delo kmetov, jim svetovali in pomagali v vsakem pogledu, pa tudi kaznovali, ako je bilo potrebno. Država je tudi onemogočila brezvestno spekulacijo z žitom, ki je špekulantom poprej prinašala ogromne dobičke. Po navodilih oblasti so morali denarni zavodi dajati kmetom kredite in po žetvi pokupiti pridelano žito po fiksiiranih cenah. Vse tako nakupljeno žito se v skladiščih shranjuje in enakomerno razdeljuje prebivalstvu.

Vsi navedeni ukrepi so bili tem bolj uspešni v kolikor so bili izvršeni v sodelovanju z javnimi deli v splošno korist (Bonifica integrale), potom katerih so se spremenila neplodna zemljišča v plodna, osušila močvirja, regulirale reke, na novo uredile posamezne kmetije in cela kmetijska naselja, odnosno potom smotrne agrarne reforme razdelila veleposestva, torej zamenjala poprejšnja ekstenzivna proizvodnja z intenzivno.

Medtem ko produkcija žit v normalnih letih zadostuje za lastne potrebe, Italija še ne pridelava dovolj sočivja, posebno ne zadostno fižola. Tega se je uvažilo vsako leto nekoliko stotisoč mtc. Sicer se je v zadnjih letih proizvodnja povečala, odkar so začeli kmetovalci po navodilih oblasti saditi fižol tudi med vrstami v vinogradih in med

koruzo. Tako se je brez povečanja ornice pridelalo večje količine fižola.

Z umnim kolobarjenjem italijanski kmet dandanes prideluje tudi več živalske hrane, kar omogoča prehrano večjega števila živine. Kljub temu živinoreja še ni v stanju kriti potrebo po mesu. V teku pa so sedaj tudi poskusi in ukrepi, da se za prehrano živine skrbno uporabijo vsi odpadki, ki se do sedaj niso izkoriščali. Tako se sedaj s pridom uporabljajo za živalsko hrano lupine od krompirja, sveže stročje od fižola in graha, razno listje od drevja, koprive, divji kostanj, zdrobljeni les neke palme, morske alge itd.

Italijansko kmetijstvo je pokazalo pred sedanjo vojno velik napredek, ki se med njo le še bolj pogloblja. Naše kmetijstvo se lahko od tega naprednega kmetijstva veliko nauči. Prepričani smo, da bo naš narod napredne pobude rad sprejemal in jih tudi koristno prilagodil našim razmeram. G. Visoki Komisar naše pokrajine, Ekszellenca Emilio Grazioli, ki si je s svojim ljubeznivim nastopom, z dobrohotnostjo in obzirnostjo takoj pridobil zaupanje in naklonjenost slovenskega ljudstva, bo našel v našem kmetu zvestega in razumnega sodelavca pri pospeševanju naše materialne kulture.

Melioracije in komasacije.

Statistika o porazdelitvi površin na kmetije v naši domovini dokazuje, da moramo prišteti 80% vseh kmetijskih posestev med obrate s pod 5 ha zemlje, kar je premalo, da bi se od dohodkov mogla vzdrževati 4—5-članska kmetijska družina. Toda če analiziramo tudi onih 20% kmetijskih posestev, ki obsegajo čez 5 ha, bomo ugotovili, da tudi ta posestva nimajo dovoljno orne zemlje za svoje potrebe, ker del skupne površine zavzema gozd ali pa nasadi, ki se jih v normalnih prilikah ne splača spremeniti v njive (travniki, pašniki, vinogradi itd.)

Po načelu avtarkije naj se narodna delavnost načrtno dirigira. Za vsako dirigiranje gospodarstva pa je pogoj, da so obrati, ki se jim dodeli neka naloga v celokupni proizvodnji, sposobni te naloge izvršiti. Biti morajo vsaj sami kot edinica avtarkični (samozadovoljivi) ali samostojnega življenja sposobni, če že ne producirajo čez lastno potrebo, to je za trg. Ta pogoj pretežna večina naših kmetij ne izpolnjuje. Primanjkuje nam zemlje, da bi se mogla porazdeliti na kmetijske obrate tako, da bi bila vsaka kmetijska sposobna samostojnega ekonomskega življenja.

Verjetno, ker se je uvidelo, na kakšne nepremostljive težave bi se naletelo, če bi se hotelo kmetijstvo smotrno urediti, nismo tudi do sedaj še sestavili dobro premišljen načrt za izvajanje agrarne politike. Posledica tega je, da kmetijska proizvodnja v naši domovini v zadnjih 20 letih ni napredovala in da se je mnogo prave poljedelske zemlje zazidalo ali uporabilo za ta-

ke svrhe, da je sedaj ta zemlja že trajno izgubljena za poljedelstvo. To izgubo nismo niti nadoknadili s tem, da bi z načrtno izvedbo raznih melioracij na neplodnih zemljiščih iste napravili plodne

Neprilike maloposestniške razdelitve obdelovalne zemlje pa še povečava razkasanost posestev na večje število, dostikrat precej oddaljenih parcel. Ta razkasanost posestev onemogoča vsako načrtno gospodarjenje, saj se od domačije oddaljene parcele ne morejo racionalno obdelovati in izkoriščati. Posledica tega je mala uporaba modernih strojev in drugih tehničnih ureditev. Razkasanost kmečkih posestev je med drugimi tudi eden od vzrokov dosedanjemu ekstenzivnemu načinu upravljanja, ki napravlja naša posestva nerentabilna ter sili kmeta in njegovo družino, da si iščeta sredstva za svoje preživljanje izven kmetije. Tako postaja naš kmet vedno bolj polobrtnik ali poldelavec, ki kmetijstvo zanemara, saj mu je postranski zaslužek do sedaj omogočal nabavo onega, kar mu zanemarljiva zemlja ni mogla dati.

Z vojno pa so se možnosti za postranski zaslužek poslabšale in nujne prehranjevalne potrebe nas silijo k razmišljanju, kaj naj storimo, da se omogoči cenejša in bolj rentabilna poljedelska proizvodnja. Iskustvo namreč dokazuje, da se vsi ukrepi, ki jih je mogoče v normalnih časih le težko izvesti, pod pritiskom izrednih prilik mnogo lažje in hitreje izvrše.

Kakor se ni moglo pred vojno radi pomanjkanja zemlje misliti na

načrtno porazdelitev obdelovalne zemlje, tako tudi sedaj ni čas za to. Pač pa lahko mislimo na načrtno izvedbo melioracij, t. j. osuševanja močvirij in vlažnih travnikov, pogozdovanja neplodnih goleti in pašnikov itd., katerim naj sledijo vedno tudi komasacije. Te naj ne sledijo samo melioracijam, temveč tudi vsaki večji tehnični ureditvi v javne ali privatne svrhe. Koliko prilik je bilo v preteklosti za komasacije že zamujenih! Pomislimo samo, koliko cest (državnih, banovinskih in občinskih) se je pri nas zgradilo in namesto, da so se zemljišča okoli teh cest meliorirala in komasirala ter s tem omogočilo bolj ekonomično izkoriščanje preostale zemlje, se je kmetu zemlja odvzela in tako zmanjševala površina ornice. Seveda se je od vzeta zemlja plačala. Toda orna zemlja po načelih pametne agrarne politike nima cene in denar ni protivrednost za njo, saj zemljo z denarjem ne moremo izdelovati ali kako drugače ustvariti, kakor je to mogoče pri vseh drugih stvareh, katerim je denar zadostna zamenjalna vrednost. Zato mora biti naša dolžnost, da površino, ki smo jo morali iz splošnih javnih ali narodnih potreb v druge svrhe uporabiti, nadoknadimo tako, da preostalo zemljo napravimo bolj sposobno za poljsko proizvodnjo.

Ni pa dovoljno, da pričakujemo vse od oblasti. Tudi sami kmetje moramo ljubosumno čuvati svojo zemljo ter s predlogi pomagati oblasti, kadar je v nevarnosti kakšen del ornice, ali pa ako je mogoče rodnost zemlje povečati. Medsebojno se moramo posvetovati in dogovoriti, ali ne bi kazalo izvesti v svojem okolišu kakšna osuševalna ali druga melioracijska dela. Kjer taka poboljšanja niso potrebna, pa bo gotovo umestna vsaj zložitev posestev v zaokrožene celote. Takšne predloge je nasloviti na Komisijo za agrarne operacije v Ljubljani, ki predloge prouči, uvede uradni postopek in izdela načrte za zložitev in zemljejnjo izvedbo. Ves uradni postopek se izvede v sporazumu s prizadetimi posestniki. Oblast je do sedaj vsa ta dela izvršila brezplačno in nerazumljivo je, da se te ugodnosti posestniki niso v večji meri posluževali. Mogoče bodo danes, ko šele pravilno spoznavajo velik pomen slovenske zemlje, bolj dostopni za koristne novotarije.

Naročnikom „Kmetovalca“

Vojna vihra je sprečila redno izdajanje »Kmetovalca«. Upamo, da v bodoče takih zaprek ne bo več in da bo »Kmetovalec« mogel redno izhajati. Današnja številka je skupna za april, maj in junij. V prihodnjih številkah bomo skušali nadoknaditi, kar smo radi prenehanja na prostoru in gradivu podali manj v tem skupnem izdanju. Seveda pa zavisi vse to od stroškov. Zaradi

novi nastalih razmer je odpadlo mnogo naših naročnikov, ki ne pripadajo novo ustanovljeni Ljubljanski pokrajini. List bomo morali tiskati v mnogo manjšem številu, a ta okolnost podražuje vse stroške. Kljub temu se bo uredništvo potrudilo, da kolikor bo le največ mogoče, zadovolji čitatelje.

Uredništvo

Poljedelstvo.

Okopavajmo!

Ing. J. Zaplotnik

Vse rastline, ki jih sadimo ali sejemo na redko, moramo v teku rasti po potrebi večkrat okopati. S tem, da nasad okoplamo, skrbimo, da posajena rastlina ves čas rasti najde najboljše pogoje za svoj razvoj. Okopavanje koristi rastlinam v več ozirih. Oglejmo si to!

Z okopavanjem zemljo rahljamo in zračimo. To je zlasti potrebno po močnejšem deževju in po nalivih. Od deževnih kapljic na površini zbita zemlja se strdi in zgosti. Zrak nima dostopa v spodnje plasti. Za dihanje korenin in življenje koristnih bakterij v zemlji pa je dostop zraka nujno potreben tudi za globlje plasti zemlje.

Z okopavanjem hranimo vlogo v zemlji. Okopavine ostanejo na mestu čez vroče poletje tja do jeseni. Spomladi, ko je zimske vlage v zemlji še dovolj, so okopavine navadno šele v začetku svoje rasti. Glavni njihov razvoj pride šele pozneje. Od dežja zbita zemlja pa vlago v sončnih in vetrovnih dneh izredno hitro zgublja. Ko se močno

izsuši, taka zemlja razpoka. S plitvim okopavanjem to preprečimo.

Z okopavanjem zatiramo plevel. Plevel odvzema našim rastlinam prostor, hrano, vlago in zrak. Če se preveč razvije jih tudi zaduši. Da to preprečimo, moramo plevel zatirati. Med rastjo delamo to z okopavanjem.

Kolikokrat naj okopavamo? Na to vprašanje se ne more točno odgovoriti. Najpravilnejši odgovor je: po potrebi. Okopati moramo vselej, kadar se zaskorji zemlja, torej po vsakem močnejšem dežju. Kolikokrat bo to, je pač odvisno od vremena. Okopati moramo tudi takrat, ko opazimo, da se pojavlja plevel. Če smo pravilno pripravili in obdelali zemljo, nam bo plevel delal manj preglavic, kakor pa tedaj, če smo zemljo obdelali slabo ali prepozno. Ko rastline zakrijejo zemljo, ni okopavanje več potrebno. Tedaj tudi močno deževje nima več tako škodljivega vpliva na zemljo, plevel pa se tudi težje bori z dobro razvitimi rastlinami.

v juniju in to celo v našem kraju v Žireh, kjer ima ravnina nad 500 m nadmorske višine. Zorenje in razvoj potem dva do tri tedne zakasnila za ljubljansko okolico. Ko pokosimo detelje prve košnje, pognojimo, preorjemo in sejemo proso, ki poteni hitro skali in raste. Treba ga je le enkrat opleti in pregrebsti, tako da je razmeroma malo dela z njim. Pridelek je na ta način povsem dovoljen in dozori še dovolj zgodaj. Ako ga sejemo v juniju, spravimo tudi polni pridelek detelje prve košnje. Na ta način imamo letno dva veliko vredna pridelka, s čimer se prostor prav dobro izkoristi. Ako sejemo zgodaj pridelek kot že omenjeno pred sejanjem malo ali nič ne da, nasploh in tudi pridelek je navadno slabši kot pri poznejšem sejanju. Zaradi te skušnje je pri nas v navadi v začetku navedeni rek.

Travníštvo.

Pred košnjo.

Ing. J. Zaplotnik

Bliža se čas košnje. Od izida košnje je v veliki meri odvisno, kako bomo prerediti živino do prihodnje pomladi. Pa ne samo, koliko bomo prerediti, marveč tudi koliko bomo priredili, t. j. koliko teže bo pridobila mlada in pitovna živina, in koliko mleka bodo v tem času dale krave.

Čas košnje vpliva v znatni meri na množino in na kvaliteto sena. Na množino in kvaliteto letošnjega sena ne moremo več vplivati z obdelovanjem in gnojenjem travnikov. Pač lahko dobimo precej več sena, če kosimo pozno, kakovostno boljše seno pa samo, če kosimo zgodaj. Kako to?

Trave in detelje, ki tvorijo glavni sestavni del travnikov in seveda tudi sena, vsebujejo največ lahko prebavnih snovi tedaj, ko cvetejo. Do cvetenja še niso razvile dovolj hranilnih snovi, tedaj so še v polni rasti. Ob cvetenju so že dosegle višek razvoja. Do tedaj proizvajajo pretežno beljakovine, pozneje razvijajo pretežno škrobnate snovi, nazadnje vlaknino. Mlade rastline pa vsebujejo mnogo beljakovin in malo vlaknine, stare dozorele pa razmeroma manj beljakovin in mnogo vlaknin. Prezrela trava da seno, ki se po vrednosti ne razli-

Sejanje in pridelovanje prosa.

Poljanšek Valentin

Sej prosa, ko sonce peče, da ti znoj od čela teče.

Proso in prosena kaša igrata v naši prehrani važno vlogo. Še večjega pomena bo vsak pridelek v sedanjosti, vsaj letošnje leto, ko bomo skoro domalega odvisni od lastnega pridelka.

Proso v naših krajih navadno vsako leto dobro obrodi, ako ne pride kaj izrednega, toča ali druga ujuma, kar se o drugih žitih, zlasti

pšenici, ne more trditi. Proso je rastlina, ki samo v toplem vremenu hitro zraste. Dokler pa ni primerne toplote, nima veselja do rasti in ne uspeva. Zaradi te njegove lastnosti ga ne kaže zgodaj spomladati sejati. To sem sam skušal. Dokler sem ga radi nevednosti sejal v aprilu ali maju, je rasel le plevel, proso pa je jako počasi kalilo in zelenelo, bilo je veliko pletve, nazadnje pa slabši pridelek. Zguba na dva kraja. Sedaj ga redno sejem

kuje mnogo od slame, ga je pa znatno več kakor od premlade trave. Beljakovinasta krma je nujno potrebna kravam molznicam in pa mladi živini. Kravam za tvorbo beljakovin v mleku in za razvoj teleta, mladi živini za rast (tvorbo mišičja). Če krmimo krave molznice s starokosnim senom, se ne smemo čuditi, da nam dajo malo mleka; prav tako ob slabem senu mlada živina ne more dobro uspevati.

Vse to govori za zgodnjo košnjo. Če kosimo zgodaj, dobimo tudi več otave in na ta način deloma nadomestimo po množini, kar smo izgubili na množini pri senu. Umestnost zgodnje košnje pa je omejena po dveh ozirih: prvič da zgodnja košnja nekaj manj sena, drugič pa je mlado travo težje su-

šiti kakor pa bolj dozorelo travo. Kakor že rečeno, je najprimernejši čas za košnjo v cvetju, to je tedaj, ko večina trav cvete. Tedaj dobimo največ redilnega, lahko prebavnega sena. Pozneje nakosimo sicer več, toda čedalje slabšega sena.

Čas košnje je odvisen od dveh stvari: od lepega vremena in od delovnih moči. Ker vreme ni odvisno od nas, ne vemo, kakšno bo jutri ali prihodnji teden. Zato je bolje, da začnemo prej, ker če bo vreme slabo, itak ne bomo dokončali prezgodaj. Tudi če nam primanjkuje delovnih moči, raje začnimo prej kot pozneje, kajti vsega hkrati ne moremo opraviti. Zato skušajmo opraviti večino dela v najprimernejšem trenutku. Zato z začetkom košnje ne odlašajte!

Oskrbovanje travnikov.

Ing. Bajec.

Brez dvoma je danes naša naloga in lahko postane tudi naša korist, če izboljšamo zanemarjene travnike, ki le tako postanejo resnična podlaga živinoreje, a ta zaradi produkcije gnojila, podlaga poljedelstvu. Mnogi so bili dosedaj o tem že prepričani in sprejemali so od travnikov leto za letom velike količine sena, od živine pa razen mesa, mleka in masti še mnogo dobrega gnojila za izboljšanje orne zemlje. Toda redki so tudi mislili na vračilo onega travnika, kar so jim s travo odvzeli. Posamezniki so sicer poskušali vračati porabljene snovi v obliki umetnega gnojila, toda to gnojenje je bilo v večini slučajev samo enostransko, ker so uporabljali gnojila, ki so vsebovala samo po eno hranilno snov in to: ali dušik, ali kalij, ali fosfor. Tako je tudi travnik dobil samo po eno od teh hranilnih snovi. Če je zemlji najbolj primanjkovalo ravno snovi, s katero se je gnojilo, se je pokazal uspeh in stroški so se poplačali z večjo košnjo. Če je pa bila v pomanjkanju kakšna druga snov, ni pokazalo tako gnojenje nobenega učinka in gospodar je bil razočaran.

Pri nas smo travnike gnojili večinoma s Thomasovo ali fosforno žlindro in v zadnjem času tudi s superfosfatom. Vse to so fosforna gnojila, le Thomasova žlindra vsebuje razen fosforne kisline še apno. Ker so naši travniki skoraj vedno siromašni na fosforju, se je v

začetku pokazal uspeh takega gnojenja. Kmalu pa se je opazilo, da postaja košnja vedno slabša in je bila mnogokrat celo manj izdatna, kot je bila pred začetkom gnojenja. Zato je tudi nastala domneva, da umetna gnojila prekomerno izčrpavajo zemljo in mnogi so prenehali z njihovo uporabo. Slabi košnji pa seveda ni bil vzrok umetno gnojilo. Trava ne črpa iz zemlje samo fosfor, temveč tudi dušik, kalij in apno. Dokler je bilo v tlu najmanj fosforja, je ta seveda koristil. Zaradi bujnejše rasti, povzročene po zadostni fosforni hrani, pa so se močnejše izčrpavale tudi ostale hranilne snovi v zemlji ter jih je začelo primanjkovati, medtem ko je edino fosforja bilo zadosti. Po zakonu o minimumu se količina pridelka ravna vedno po tisti hranilni snovi v zemlji, katere je najmanj. Če torej to upoštevamo, moramo gnojiti travnikom tako, da bomo vsako leto nadomestili vse porabljene snovi.

Tudi za njive velja zakon o minimumu. Toda pri njih se enostransko gnojenje ne opazi tako kmalu, ker se redno gnojijo tudi s hlevskim gnojem. Ta vsebuje vse hranilne snovi in poleg tega še mnoge organske odpadke in bakterije, katere predelujejo v zemlji nakupičene nesprejemljive snovi v sprejemljive. Teh bakterij je na travniku običajno zelo malo. Travniška zemlja se premalo zrači ter rada postane hladna in vlažna. V taki

zemlji bakterije ne najdejo potrebnih organskih snovi za svojo prebrano. Zato moramo tudi travnike gnojiti s hlevskim (organskim) gnojem, ker le z njim bomo dosegli in obdržali pridelke na enaki višini. Umetna gnojila ostanejo to, kar so, namreč dodatek onih neorganskih hranilnih snovi, katerih je premalo v hlevskem gnoju. Posebno gnojenje z dušikom moramo posvečati več pažnje, ker ravno z njim bomo pospešili rast in zboljšali kvaliteto sena, ker bo seno potem vsebovalo več beljakovin.

Travnike moramo negovati z branjem. Z njim prezračimo tlo, uničujemo in pulimo mah, da more trava bolje uspevati. Učinkovito prezračenje zemlje dosežemo le s težko travniško brano. Samo taka bo zrahljala zemljo dovolj globoko in ne samo na površini ter tudi mah bo bolje populila. Seveda pa velja tudi za brananje travnikov isto načelo kot za njive, namreč, da se sme gledati kaj brana dela šele po 14 dneh. Mahu se s samim branjem še ne bomo znebili s travnika, temveč šele tedaj, če mu bomo poslabšali življenjske pogoje. Kjer je mnogo mahu, tam gotovo niso podani pogoji za rast dobrih trav in zato bo v borbi za obstanek mah vedno premagal trave. Da se bodo mogle trave razvijati, moramo zemljo prezračiti in tudi osušiti, če je preveč vlažna, potem pa gnojiti z zadostno količino potrebnih hranilnih snovi. Tedaj bodo trave same postopno izpodrinile ves mah, ki bo s časom popolnoma izginil. Seveda bo takšen postopek učinkovit le tedaj, če je v travni ruši še dovoljno koristnih trav. Če so jih nekoristne trave in mah že izpodrinili, potem se veda ne pomaga niti brananje, niti gnojenje, niti osuševanje. V tem slučaju pomaga le še preoranje in setev travne mešanice.

Kot smo objasnili, je navadno vzrok, da postanejo travniki slabi, pomanjkanje hrane, preveč vlage in zaradi tega premalo bakterij v tlu. Če bi preorane travnike takoj zopet posejali z raznimi travnimi mešanicami, bi se pokazal neuspeh, ker s samim preoranjem še nismo dovoljno pobiljšali pogoje za rast posejane mešanice. Če pa eno ali več let sejemo na preoranem travniku s hlevskim gnojem gnojene okopavine (krompir, koruzo itd.) in se zemlja pri okapanju večkrat temeljito prezračuje in obogati z bakte-

rijami, pa bo setva bujna in košnja izdatna. Seveda bomo po nekaj letih zopet opazili, da košnja nazaduje in sčasoma ne bo več velike razlike med temi travniki in ostalimi, ki niso bili preorani in posejani, če se pozneje nismo za travnik več brigali, ga negovali in predvsem gnojili. Zopet bodo nastali

enaki rastni pogoji kot so bili pred preoravanjem. Torej ne zadostuje, da se zadovoljimo s setvijo primer- nih travnih mešanic, temveč mo- ramo izpolniti tudi vse ostale po- goje, da bodo zasejane trave tudi lahko rasle in se borile proti raz- nemu plevelu, ki jih hoče izpodri- niti.

Sadjarstvo.

Pazite na krvavo uš!

Ing. Sorec Egon

Priznam, da se o tem škodljivcu mnogo govori in piše, ali moje mne- nje je, da ne bo odveč, da ga po- novno pokrenem ter napišem nekaj o njem.

Krvava ušica (Schironera lanige- ra) živi kar v kupčkih na koži debel in vej sadnega drevja, predvsem priljubljene so ji jablane. Najljubše mesto ušici je nežna kožica brazgo- tin zaceljenih ran; včasih napade mlajše okoli brstov, pa tudi na ko- reninah se rada pojavlja. Lahko jo spoznaš! Snežnobela, volni podob- na prevlaka te napravi pozornega. Ozreš se li pobliže, najdeš v njej zavite naselbine škodljivca. Ta iz voščenih niti sestavljena odeja jih varuje sovražnikov in mokrote. Če tak kupček med prsti stisneš, po- stane prst krvavordeč, od tod tudi ime zajedavcu. V cvetočem maju se pojavi ter se silno hitro množi, ker iz zimskih jajčec izležene sa- mice koté žive mladiče samice, ki zopet rodé le rodove samic brez oplodbe. To se ponavlja skozi vse poletje. Poletne uši so brezkrilate in šele proti koncu poletja se izle- žejo krilate, ki skrbje za razširjenje zalege na vse strani s tem, da koté spolne živali, torej samce in samice. Šele te samice ležejo jajčeca in ohranjajo tako rod preko zime. Ker izsesa uš sok izpod kože, odvzema

drevju najvažnejše snovi za uspe- vanje. Zaradi neverjetne množine škodljivca je tudi škoda temu pri- merna.

Uš zatiramo zlasti pozimi z arbo- rinom. V zavetnih skrivališčih pre- zimi po drevju tudi marsikatera brezkrilna samica, posebno v zem- lji na koreninah in ob deblu. Za- tiranje z mazavim milom se je kot direktno zatiralno sredstvo dobro obneslo. Mazavno milo se sicer ta- koj posuši, postane pa zopet maza- vo po vsaki padavini in učinkuje ponovno jedko. Možno je zatirati ušico tudi s 40%no kalijevo soljo in celo zelo uspešno. Naselbine uši izginjajo kaj hitro ter jih navadno v drugem letu po gnojenju s kali- jem ne opažamo več. Vsakemu dre- vesu moramo precej izdatno gno- jiti s kalijem, pri čemer tako ne pride nič v kvar. 40%no kalijevo sol potrosimo pod celo krono dre- vesa in ne le okoli debla. Priporo- čljivo je celo, če s kalijevo soljo po- gnojimo zemljo, prekopamo in pre- vrnemo, ker pri močnem napadu prezimijo uši tudi na koreninah. To moramo seveda opraviti v jeseni ali zgodnji pomladi.

Poskusite! Uspeh ne bo izostal. Z zatiranjem s kalijevo soljo boste imeli dvojno korist — za iste stro- ške.

Vinogradništvo.

Dolenjsko vinogradništvo v novi situaciji.

Ing. Ivo Zupančič

Zaradi trajajoče vojne je treba osredotočiti svoje misli in težnje na mater zemljo, ki nas vse redi, na zemljo, ki od svojih prirodnih zakladov deli marljivim rokam da- rovne, ki tvorijo osnovo življenja in blagostanja.

Od vseh strani se sliši samo en glas: proizvodnjo je treba poveča- ti z vsemi razpoložljivimi sredstvi, izkoristiti čim najboljše vsak košček zemlje, da ne bo pomanjkanja. To so nova stremljenja, ki niso bila nikdar poprej tako pereča in upra-

vičena kakor ravno v teh težkih časih.

Kakšno stališče naj zavzema med temi kmetijsko proizvodnimi pro- blemi naše vinogradništvo? Odgo- vor je kratek: **pravo vinogradni- štvu v tem obsegu, v kakršnem je, mora ostati**, ker se te drage inve- sticije ne morejo uničiti, niti ni mogoče brez velike škode spreme- niti te kulture za druge kmetijske proizvode, saj bi po pretežni večini v pravi vinogradniški zemlji ne donášali zanesljivih pridelkov in dohodkov.

Slovensko vinogradništvo na po- dročju ljubljanske pokrajine, ki je priključena k italijanski državi, se **nahaja** med dvema tipičnima vino- gradništvima in sicer med **dalma- tinskim in italijanskim**. Dalmacija, ki je sedaj zasedena tudi od Itali- janov, kakor tudi Italija, prideluje- ta mnogo vina, v pretežni večini povprečno, dobro konzumno vino izvzemški posebna (specialna) vi- na, južnega tipa s priličnim odstot- kom alkohola in z razmeroma ma- lo količino kisline. Obedve pokra- jini sta navezani na izvoz vina.

Poleg dalmatinca se bo začelo k nam uvažati tudi italijansko vino, prenehal pa bo verjetno popolno- ma uvoz hrvaškega, banaškega in srbskega vina. Bizelska in posav- ska vina, ki so dolenjskemu vinu zelo slična in so mu delala precej- šnjo konkurenco, pa tudi štajerska vina v ožjem pomenu besede, na tukajšnji trg zaenkrat najbrž ne bodo več prišla.

Izvoz naših dolenjskih vin na Go renjsko, ki spada sedaj pod nem- ško okupacijsko oblast, pa se bo verjetno obdržal še nadalje.

Z ozirom na dejstvo, da ni več- jih zalog, presežkov niti v Dalma- ciji niti v Italiji in tudi cene niso nizke, ni računati z znižanjem cen pri naših vinih, ki jih je le še samo malo naprodaj. Vsaj do neke mere **pa smemo računati tudi, da bodo domači konzumni centri, ki so še vedno v dovoljni meri po svojem okusu navajeni in navezani na na- ša dolenjska vina, to smer okusa ohranili tudi v bodoče.**

Po tem pregledu domnevnega po- ložaja na vinskem trgu ne obstoja sedaj za dolenjsko vinogradništvo nikaka nevarnost.

V bodoče pa bo že treba misliti na to, kako to vinogradniško po- krajino glede pridelovanja vina spraviti v pravilen sklad z njenima sosedoma: z Dalmacijo in Italijo.

Obdelujmo skrbno tudi naše vinograde.

Ing. Ivo Zupanič

Po zimskem počitku se je začela probujati k novemu življenju tudi vinska trta. Sedaj se bo jasno videlo, kako je prestala minulo, deloma prav hudo zimo.

Prva dela v vinogradu so že končana. Vinogradi so obrezani, nakoličeni, privezani so že šparoni in končana je prva kop ter z njo istočasno tudi mnogokje spomladansko gnojenje.

Vsa nadaljnja spomladanska in poletna dela v vinogradu imajo predvsem ta namen, da se ohrani trta v dobri rasti in razvoju ter da se obvaruje nevarnih bolezni in škodljivcev.

Ves čas v prvi polovici maja sta dež in hlad zadrževala hitrejšo odganjanje oces, verjetno vse na račun vpliva ledenih mož.

Ko se bodo mladice že toliko stegnile, da se bodo videli že prvi kabrnki ali grozdiči, bo edino pravilno, da se trsi oplejejo ali pomandajo in da se ne čaka s tem delom do časa, ko je treba začeti z rezjo. Sedaj se da to važno delo lažje in pravilneje izvesti kakor pa pozneje, ko je že večja šuma. Splošno se pusti vse dobro razvite mladice z grozdiči, četudi je kaka taka mladica na starem lesu. Na rezniki in šparonih se pustijo vse glavne mladice brez razlike, da-li imajo kabrnke ali ne, ker bodo zlasti one na rezniki potrebne za rez v prihodnjem letu. Potrebne pa so tudi zato, da ima trs dovolj zelenega listja, v katerih se tvori pod vplivom sončne toplote in svetlobe gradiivo, ki je neobhodno potrebno za rast mladice, za razvoj grozdja in za tvorbo sladkorja. Mladice iz stranskih oces — iz podočkov — je bolje odstraniti kakor pa pustiti, četudi imajo kak grozdič, ker so vedno slabše razvite kakor glavne mladice in tudi ves čas vegetacijske dobe do trgatve same zaostajajo v razvoju in dajo ob trgatvi navadno le nezrelo, kislo grozdje. Zlasti pa je treba opleti mladice na starem lesu izvzemši one, ki bi bile potrebne za morebitno skrajšanje posameznih krakov ali vej, oz. za znižanje celotnega trsa pri rezi v prihodnjem letu. Če se izvrši pletev ali mandanje pravilno, ne bo gošče in bo nadaljnji razvoj trsja ugoden, rez v prihodnjem letu pa bo toliko lažja.

Konec maja, gotovo pa v začetku junija bo treba začeti s škropljenjem. Pravi čas prvega škropljenja je treba zadeti na podlagi opazovanja padavin in temperature. Ko temperatura ponoči ne pade izpod 15 stopinj C, je že nevarnost, da se pojavi peronospora. Za prvo škropljenje pred cvetenjem zadostuje tri četrt do 1% pravilno pripravljene brozge modre galice. Po cvetenju, kakih 10—12 dni po prvem škropljenju je treba drugič škropiti z 1—1½% galice, tretjič pa kvečjemu 3 tedne po drugem škropljenju z enako koncentracijo in končno po potrebi še četrtič v enakem razdobju. Škropiti se mora z dobrimi razpršilniki in zadeti je treba liste tudi od spodnje strani. Če je med cvetenjem večkrat dež in se zaradi tega cvetenje zavleče, se sme škropiti tudi med tem.

Glede na to, da letos galice ne bo mogoče dobiti v neomejenih količinah, moramo z njo zelo štediti. Posebno moramo že enkrat prenehati z nesmiselnim pripravljanjem premočne brozge, kar nič ne koristi. Prvo škropljenje lahko obavi-

mo tudi z bakrenim apnom, da štedimo galico za najvažnejše drugo in tretje škropljenje, ker ob času prvega škropljenja peronospora še ne napade močno in moremo tudi s tem sredstvom zajeziti njeno širjenje.

Glede žveplanja velja splošno pravilo, da sledi žveplanje škropljenju, vendar pa se naj upošteva okolnost, v kaki meri nastopa oclj.

Med posameznimi škropljenji je treba mladice povezati in pri tem opleti zalistnike. Gledati je na to, da se mladice ne stisnejo h koži, in da se listi in grozdiči ne podvežejo.

Ker mora biti vinogradna zemlja v teku vegetacijske dobe vedno brez plevela, je treba pravočasno vinograd drugič okopati, zadostuje plitva kop.

V avgustu se izvrši vrščenje, nakar se obavi še tretja kop, tako da vinograd ob času zorenja in trgatve ne bo v travi.

Če se bodo izvršila vsa dela v vinogradu pravočasno in vestno ter če bodo prizanesle vremenske nezgode, ugoden uspeh vinogradniškega dela ne bo izostal in dal Bog, da bi bila v jeseni zopet dobra in vesela trgatve.

Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani je dobila svoj enološki odsek.

Ing. S. G.

Zasedbo Maribora po nemških okupacijskih oblasteh je ostala Ljubljanska pokrajina brez enološkega preizkuševališča, s čimer je bilo na tem ozemlju onemogočeno nadaljnje izvajanje Zakona o vinu. Upoštevaloč važnost urejene ga gospodarstva in prometa z vinom za splošno narodno gospodarstvo, je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino Eksceleŋca Grazioli sedaj podpisal odlok, s katerim se prenesejo vsi enološki posli, ki jih je doslej izvajal mariborski Vinarski in sadjarski zavod na ozemlju naše pokrajine, na Kmetijsko poskusno in kontrolno postajo v Ljubljani.

Tako pripada sedaj temu zavodu v vinarstvu ponovno mesto, ki ga je zavzemal na Kranjskem pred uzakonjenjem sedaj veljavnega zakona o vinu. Enološki odsek bo izvrševal odslej vse analize vina v smislu odredb Vinskega zakona in bo tudi sprejemal v preizkušnjo

zasebne ogledke vina, ki ga bodo pošiljali vinogradniki, gostilničarji in vinski trgovci za svojo orientacijo. Ugotavljal bo razne vinske bolezni in napake ter dajal navodila za zdravljenje in čiščenje vina. Na svojem področju je odsek edina ustanova, ki je pooblašena izvajati čiščenje vina po Möslingerju (s kalijevim ferocianidom). Za presojo vina bo pri postaji v smislu odredb Vinskega zakona delovala posebna strokovna komisija za oceno vina. Poleg tega bo vinarski odsek po možnosti še tekom letošnjega leta začel tudi z gojenjem čistih kultur kvasnic, dajal bo pa tudi nasvete glede primernosti posameznih ameriških podlag za razne zemlje.

Za vsa enološka dela je ljubljanska Kmetijska poskusna in kontrolna postaja odlično usposobljena tako po svojih lepih in sodobno urejenih laboratorijih, kakor tudi po svojih bogatih izkušnjah iz časov,

ko ji je še pripadala vsa kontrola po Zakonu o vinu. Z novo ustanovljenim enološkim odsekom pa je dobilo naše vinogradništvo in vinarstvo zopet dobrega svetovalca v vseh številnih zadevah svoje stroke.

Živinoreja.

Povečajmo živinorejo!

Vojna vihra je z malimi izjemami prizanesla našim poljem, nasadom in zgradbam. Večjo škodo so pretrpeli le oni gospodarji, ki so oddali vprežno živino in je potem niso dobili povrnjene. Žalostno so se čitali številni oglasi po časopisu, ki so jih priobčevali oškodovanci, iščoč svoje konje in vole. Še bolj žalostno pa je bilo dejstvo, da so morali v teh oglasih obljubljeni celo nagrade onim, ki jim pomagajo izslediti živino. Ob tem dejstvu se moramo resno vprašati, kje je ostala naša kmetska poštenost, kje naša kmetska stanovska zavest? Živino namreč ni skrival meščan, temveč ravno naš kmetski brat in sotrpin, ki bi moral imeti za nesrečo tovariša največje razumevanje in sočutje. Ali niso osramočeni oni gospodarji, ki so se v teh težkih dnevih tako brezvestno ponašali? S kakšno vestjo lahko pogledajo svoji družini in sosedom v oči? Še večjo sramoto delajo v zadnjih časih naši kmetski skupnosti razni tatovi, ki ponoči iz zaklenjenih hlevov odpeljejo predvsem konje, ter jih potem za drag denar pretihotapijo izven naše pokrajine.

Včasih je poštena soseska takšne ljudi izločila iz svoje sredine in tudi mi moramo tako storiti, ker radi poedincev ne sme trpeti dober glas večine kmetskega ljudstva, niti se ne sme dopustiti, da bi se rušila kmetska skupnost, ki temelji predvsem na spoštovanju zasebne lastnine.

Zgubo na številu živine, ki jo je naša živinoreja na ta način in vsled drugih vzrokov utrpela, bo treba nadomestiti. K temu nas sili mnogo razlogov, o katerih smo že dosti govorili v »Kmetovalcu«. Večkrat smo izrazili tudi pričakovanje, da bo cena živini narasla in bo ravno ta panoga kmetijstva postala ena od najbolj dobičkanosnih. Razvoj prilik potrdjuje, da naše pričakovanje ni bilo varljivo.

Od razlogov, ki smo jih le bolj mimogrede omenili, pa je dandanes

zaradi nastalih prilik pridobil posebno eden veliko na važnosti. Letos smo tako rekoč posejali in posadili s poljskimi sadeži vso zemljo, ki je količkaj sposobna za to produkcijo. Posledica tega je bila, da skoro nobeno gospodarstvo ni imelo na razpolago dovoljno hlevskega gnoja, ker razpoložljivo število živine za proizvodnjo gnoja ni odgovarjalo povečani potrebi. Skušali smo si pomagati z umetnim gnojem, pa tudi tega je primanjkovalo. V mnogih primerih smo bili primorani zaupati seme zemlji na slepo srečo, če bo uspelo, bo dobro, če ne, pa bog pomagaj! Toda, vsi smo se zavedali že takrat, da tako postopanje ne more biti trajno in da bo treba v jeseni to vprašanje bolj temeljito rešiti.

Mogoče pomanjkanje umetnih gnojil v jeseni ne bo tako občutno, kot je bilo to pomlad. Toda umetna gnojila so samo dodatna ter ne nadomestna in tako ostane temelj vsake prehrane rastlin edino le hlevski gnoj, ki ga z nikakšnim nadomestkom ne moremo zamenjati. V našem podnebju moramo zaradi obilnih padavin računati z močnim izpiranjem rastlinske hrane v nižje sloje, kjer jih rastline ne dosežejo. To izpiranje povzroča, da je naša zemlja bolj lačna gnoja kot pa drugod. Zato pri nas gnojenje z malimi količinami, bilo hlevskega, bilo umetnega gnoja, ne učinkuje. Navaditi se bomo morali izdatno gnojiti, ker le takrat postane gnojenje tudi rentabilno. Marsikdo bo pri čitanju te trditve zmajeval z glavo. Svetujemo mu, da naj napravi majhen poskus, pa se bo prepričal o pravilnosti tega praktičnega in tudi znanstveno utemeljenega načela. V izdatnem gnojenju, ki tudi upošteva posebnosti glede prehrane raznih rastlin, je zapopadana vsa tajna napredne poljedelske proizvodnje.

Povečano število goveda rabi seveda tudi več hrane. Mnogi so preorali travnike in jih posejali z drugimi pridelki, tako da bodo tudi dosedanje število živine težko prehranili čez zimo. V takih slučajih si bomo morali pomagati s strnimi posevki: zeleno koruzo, strnišno repo, raznimi mešanicami itd. Pred vsem pa moramo posvetiti večjo pozornost pravočasni košnji travnikov, takojšnjemu gnojenju po košnji z gnojnico, da bomo pridelali ne samo otavo, temveč tudi otavič. Kjer je le mogoče, bomo do skrajnosti izkoristili pašo, pašnike v od-

delkih opasli in jih tudi primerno negovali, da bo več haska od njih. Oni gospodarji, ki so si že omislili silose, bodo lahko tudi s pridom uporabili vse odpadke, ki bi sicer ostali na polju neizkoriščeni. Za one pa, ki silosov nimajo, prinašamo opis naprave zasilnega silosa in konzerviranja hrane.

Ne bi bili preudarni gospodarji, če ne bi že sedaj sestavili načrta za gospodarjenje v prihodnjem letu. Kolledar »Kmetovalca« priporoča, da to storimo že v juniju pred žetvijo. Letos bo to delo tem bolj važno in bomo pri tem posebno upoštevali večje potrebe živine, ki nam bo dala poleg drugih koristi, tudi več gnoja za bolj intenzivno poljsko proizvodnjo v prihodnjem letu.

Preudarili pa bomo tudi, ali ne bi kazalo začeti z rejo ovc ali koz, ki smo jih do sedaj zanemarjali. Kdor ima slabe pašnike, malo zemlje, ali mu podnebne in druge prilike ne dovoljujejo povečanja števila goved, bo tudi na ta način sebi mnogo koristil, saj je tudi ovčje meso postalo v zadnjem času poslastica še na tako gosposki mizi. Včasih se je smatralo, da se gruntar osramoti, če se peča z rejo drobnice, češ da je primerna le za bajtarja. Takšen napačen ponos ni bil umesten niti v normalnih časih, tem manj pa v sedanjih izrednih prilikah.

Zelo važno vprašanje za prehrano predstavlja svinjereja. Visoka cena prašičev istočasno daje vsakemu gospodarju pobudo, da premisli, ali ne bi bilo mogoče rediti kakšen rep več, kot smo bili do sedaj navajeni. Po statistiki znaša število kmetijskih obratov v Ljubljanski pokrajini 34.500. Čeprav so to po večini mala posestva, vendar bi lahko vsakdo s skrajnim izkoriščanjem vrtov, odpadkov s polj in nabiranjem hrane po gozdovih, zredil še enega prašiča čez običajno število. Tudi zrnja se bo našlo na vsakem gospodarstvu, da bo mogoče en rep več zrediti. Tako bi priredili več okoli 3.500.000 kg žive teže in od tega vsaj 1.000.000 kg masti! Misliti pa moramo tudi na bodočnost ter pustiti primerno število prasice za vzrejo večjega števila podmladka. Ne samo letos, še bolj bo verjetno naraslo povpraševanje po mladih pujskih v prihodnjem letu. Naša pokrajina je nekdanj slovela kot rejec dobrih plemenskih svinj. V novih prilikah imamo zopet možnost podmladek od svinjereje dobro vnovčiti, a zna-

no je, da je ta reja ena od najbolj rentabilnih.

Kmetijstvo naše pokrajine živi od živinoreje. Temu odgovarjajoče mora biti urejeno vsako kmetско gospodarstvo. Ko bomo torej se-

stavljali gospodarski načrt za prihodnje leto, smatramo živinorejo kot glavno panogo naše proizvodnje, ker le takrat bo tudi naša poljska proizvodnja dobičkanosna, ker ji bo na razpolago dovoljno gnoja.

Tvorba mleka.

Ing. Šorec Egon

Mleko je izloček mlečnih žlez ženskih sesalcev. Delovanje teh žlez je v tesni zvezi z brejostjo živali in služi za tvorjenje mleka, ki je namenjeno kot hrana mladičev, ko pridejo na svet in ne morejo prebaviti še druge hrane. Tvorba mleka v žlezah vimena se začne nekaj dni pred porodom in traja gotovo dobo, vendar pri različnih živalih različno dolgo, dokler popolnoma ne preneha. Clovek je znal izkoristiti to lastnost mlečnih žlez, ter si je zbral tiste ženske živali, ki največ časa proizvajajo mleko, negoval je vime, da se je bolj razraslo in tvorilo več tekočine in si tako vzgojil mlečna plemena raznih vrst živali. Kot izrecno mlečne živali pri nas smatramo krave in koze, ki smo jih z umetnim vzrejevanjem tekom doigih stoletij pripravili do visoke mlečnosti.

Delovanje vimena je torej v zvezi z brejostjo. Ko je žival v zadnjem stanju brejosti, se žile dovodnice vimena napolnijo s krvjo in okolica vimena, to je predvime, nabrekne. Takoj po porodu izgine ta nabrekli predvime, vime samo se napolni s krvjo in začne tvoriti mleko. Mnogokrat začne vime tvoriti mleko tudi pred rednim porodom, pri predčasnem porodu, ali ako je plod v živalskem telesu poginil. Tedaj pa navadno mlečnost ni tako obilna, kakor pri pravočasnem porodu. Navadno traja mlečnost pri kravi po vsaki otelitvi približno 10 mesecev ali 300 dni. Ta doba se včasih skrajša, ako je v tem času postala krava breja, ali se podaljša do 2 let, če se krava ni ubregila. Prvo mleko, ki ga dobimo od krave po otelitvi, imenujemo mlezvo, ki se razločuje od navadnega mleka posebno v tem, da vsebuje veliko količino albumina ali globulina, to so mlečne beljakovine. To mleko moramo vedno prepustiti tetu, da si z njim očisti čreva od črevesne smole. Po približno šestih do sedmih dneh dobi mleko svojo običajno sestavo.

Mleko se tvori v mlečnih žlezah

vimena. Glavna in edina delavnica mleka so v žlezah krvni mehurčki ali alveole. S presnavljanjem krvi v alveolnih celicah nastane mleko. Tvorba mleka pa zavisi: od rasti, množenja, izločitve in razpadanja celic, ki tlakujejo notranjost žleznih mehurčkov. Med tvorbo mleka razpadajo te kockaste celice ter se spreminjajo v sirnino, tolščo in in mlečni sladkor. Žlezni mehurčki so okrog in okrog obdani s krvnimi žilicami, ki jim dovajajo vedno svežo kri. Iz te črpajo celice svojo hrano, rastejo proti sredini mehurčka, se množijo in izločujejo nove celice, ki potem razpadejo in tvorijo mleko. To tvorjenje mleka se vrši neprestano. Toda ko so votline v vimenu napolnjene z mlekom, se ta tvorba vrši vedno počasneje, deloma se celo popolnoma ustavi. Največ mleka se tvori med molžnjo. To sklepamo iz tega, ker vime v vseh svojih votlinah ne more držati več nego 3 l mleka. Če bi ne bilo tako, bi ne mogli namolžti pri enkratni molži do 6 in še več litrov mleka iz vimena. Med molžo je namreč dotok krvi močnejši in žleze takrat pridno tvorijo mleko.

Mleko sestoji iz 87 do 88 % vode

in 12 do 13 % suhih snovi. Povprečen sestav in množina suhih snovi znaša:

tolšče	3,40 %
sirnine	2,90 %
albumina	0,70 %
globulina	
mlečnega sladkorja	4,75 %
rudninskih snovi	0,75 %
skupno	12,50 %

Razumljivo je, da ima vsaka krava različno snovi v svojem mleku. Voda prihaja v mleko s krvjo, ki vodi s seboj v njej raztopljena razna hranila za celice. Pri razpadanju kockastih celic se tvorijo beljakovine, tolšča in tudi mlečni sladkor po kemijskem delovanju raznih snovi. Mlečne rudninske snovi obstoje največ iz apna, kalija in fosforne kisline. Iz tega sklepamo, da so stene žleznih celic tako ustvarjene, da propuščajo v notranjost le one rudnine, ki jim prija, druge, ki jih za mleko ne potrebujejo, pa kar zavrnejo. Tako se v žleznih mehurčkih zberejo le tiste tvarine, ki so neogibno potrebne za tvorbo mleka. Razen teh snovi vsebuje mleko tudi pline, pa v zelo neznatnih množinah. Mleko ima lastnost vsrkavati vase pline, s katerimi prihaja v dotiko. Če postavimo mleko za več časa v hlev, kjer vlada neprijeten hlevski duh, se ga lahko navzame. Isto se zgodi v shrambi, če vanjo postavimo odprto posodo s petrolejem. Mleko dobi duh po njem. To nas uči, kako moramo paziti pri ravnanju z mlekom, če ga hočemo ohraniti zdravega in okusnega.

Kisanje (ensiliranje) krme v zasilnih jamah in kopicah.

Ing. Bajec V.

Praksa je pokazala, da le s kisanjem zelene krme najbolj izkoristimo pridelke naših njiv in travnikov, ki smo jih namenili kot hrano živini. S silažo krmimo živino tudi pozimi s svežo in okusno hrano, ter daje taka živina tudi več haska, bodisi v mleku, bodisi kako drugače. Glavna korist kisanja zelene hrane pa tiči v tem, da z njo pripravimo več krme kot s sušenjem, manj je gre v nemar, ker tudi odpadke lahko izkoristimo tako, da se nam ni bati, da bi morala v dolgotrajnih zimah živina stradati, kar je sicer čest pojav v naši živinoreji.

Večina naših kmetij temelji svoj živinorejo na krmi, ki jo pride-

la na travnikih. Če travnik odreče, živina strada proti spomladi, ali pa mora eden ali več repov iz hleva.

Nesigurni donos travnikov lahko izravnamo le, če del krme pridelujemo na poljih. Radi tega ni potrebno, da zmanjšamo površine za setev žit, okopavin itd., če le znamo njive gospodarsko izkoristiti. Če bi n. pr. posejali avgusta inkarnatko, to spomladi ob cvetu pokosili in jo ensilirali, po inkarnatki potem sejali koruzo za kisanje in z njo napolnili drugo silažno jamo, bi iz istega polja dvakrat spravili velike količine redilne in okusne hrane, kakršne na travnikih nikoli ne moremo nakositi. Po zeleni koruzi še lahko pripravimo polje za

setev ozimine, ki bo prav dobro uspevala, saj sta bila posejana pred njo dobra preduseva. Na slične kombinacije raznih posevkov je »Kmetovalec« že večkrat opozarjal, pa priporočam, da gospodarji te pobude ponovno prečitajo in potem tudi res upoštevajo.

O silaži se je že dosti pisalo in mnogi so si tudi že omislili betonske silažne jame, ki so vsekakor najbolj trpežne in tudi najpripravnejše. Toda vsak nima možnosti in dostikrat tudi ne potrebnih sredstev, da zgradi betonsko jamo in tako je prisiljen gospodariti po starem načinu naprej. Za te slučaje dajemo opis naprave zasilnih silažnih naprav, katere pa naj čim prej nadomestijo stalne betonske jame.

Najenostavnejši pripomoček je navadna jama v zemlji. Ta se izkoplje v nepropustni glini ali ilovici na senčnem in ocednem mestu, kjer voda ne more pritekati v jamo. V pródinati ali peščeni zemlji silažne jame niso priporočljive, ker so preveč zračne. Globina jam naj bo 1,25 do 2 m, širina dna 2,5 m, zgornja razpetost robov 3 m, dolžina pa poljubna, oziroma odgovarjajoča razpoložljivi količini zelene hrane. Kot se iz mer vidi, so stene poševne in biti morajo čim bolj izglajene.

Za polnitev vsakega metra dolžine potrebujemo od 40–50 mtc. zelene koruze. To razrežemo na slamoreznici, kar je vedno priporočljivo. Toda za rezanje velikih količin koruze bi morali razpolagati z motorno slamoreznico, ker gre sicer delo prepočasi od rok in bi se nam znala silaža radi dolgotrajnega polnjenja jame pokvariti. V takih slučajih nalagamo koruzo nerazrezano po jami. Vso pažnjo pa moramo posvečati sprotneemu in čim bolj temeljitemu tlačenju. Ker se zelena masa tekom ensiliranja močno sesede, jo moramo naložiti preko roba, približno 1 m visoko, točla tako, da je krma izravnana z rolbom in ne visi preko njega. Najprimernejše je, če koruzo najprej zdenemo in potem kópičo z nožem oblikujemo. Prav pripraven nož za rezanje silaže sploh si lahko naredimo iz vsake obrabljene kose. Na krmu naložimo 10 cm visok sloj pleev ali rezance od slame in povrh tega 80–100 cm na debelo dobro premešane vlažne glin. Glin služi kot obtežilno sredstvo, da se hrana pri kisanju zrakotesno sesede,

varuje pa tudi kopico, da zunanji zrak ne more uhajati v silažo. Zato mora biti glina vedno vlažna in moramo vse razpoke, ki se sčasoma v njej pokažejo, takoj zamaza-

ti. Mnogi varujejo glino pred osušenjem s pokrivanjem s strešno lenko, ali pa vejevjem in slamo, da sonce ne pripeka na kopico.

(Dalje)

Gozdarstvo.

Gojitev posamezno rastočih dreves.

Poljanšek Valentin

Znano je, da v gozdu gosto rastoče drevje napravi lepo ravna debela. Gosto drevje se samo čisti, spodnje veje se sproti sušijo in odpadajo. Tudi slabše rastoče drevje podleže v konkurenčni življenjski tekmi in se polagoma posuši.

Drugače pa je tam, kjer raste samotno drevje, bodisi v gozdu, na polju ali senošetih. Vejevje se nemejeno širi in raste na rovaš višine debela, ki ostane v takih primerih nižje in močno vejnato ter daje manj vredna debela in les. Na takih prostorih je treba drevje negovati, da bodo debela in les pripravna za rabo in prodajo. Kjer želimo prirediti samo drva, je tudi vejnato drevje pripravno, za vse drugo pa ne. Na posestvih imamo posamezna drevesa krog jarkov, ob potih po močvirnatem zemljišču (jelša, vrba, topol), po nekaterih strminah in drugod. V takih primerih moramo drevje že takoj od mladosti pravilno obrezovati in obžagovati, da raste lepo v višino in ne dela obsežnih vej.

Splošno vlada naziranje, da obsekavano drevje rado trohni in daje slabo deblo. To je tudi res. Ako pa drevo že od mladosti pravilno negujemo, t. j. obrezujemo in obžagujemo, ostane lepo in zdravo.

Kjer ni primerne prostora, da bi drevje brez škode na gosto raslo, izberemo le najlepša drevesa ter odbranim takoj od mladosti z obrezovanjem puščamo samo vrh. — Drobne veje odstranjujemo, dokler se preveč ne odebelijo, ako pa moramo odžagati debelejšo vejo, jo lepo ob deblu odžagamo in rano ob deblu zamažemo. V to svrhu je dobra maža iz zmesi ilovice in kravjeka, ako ni boljše na razpolago. Nikdar pa ne smemo drevje obsekavati, ker je nemogoče tako gladko odsekati, da bi se ne škodovalo tudi deblo. Obžagati ali obrezati moramo vedno tik debela, vendar ne preveč v živo. Ako na ta način odstranjujemo ne predebele veje, bomo vzgojili lepo deblo, ki ne bo trohnelo in bo imelo polno vrednost.

Na ta način gojim drevje že dolgo let in imam mnogo jesenov, hrastov, jelš, javorjev in drugega drevja po krajih, kjer bi jih kdo drugi ne pustil, ker bi se bal sence. Moje gojeno drevje je visoko in ne dela škode s senco, polagoma pa zraste (seveda dosti hitreje kot v gozdu) v lepa debela, ki imajo svojo polno vrednost. Tako izrabim vsak kos zemlje, da daje večji donos.

Uradne objave.

Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Tehnična navodila za zavarovanje polj in gozdov pred letalskimi napadi z zažigalnimi sredstvi.

Posebna vrsta sovražnih letalskih napadov obstoji v odmetu majhnih vžigalnih ploščic. Ko padejo te na zemljo, se kmalu vžgo in ogražajo s tem lahko vnetljive snovi, predvsem zrelo žito, suho travo, seno in gozdove. V gozdovih se vžge najprej gozdni podrastek (grmičevje itd.), potem pa začno goreti drevesa sama. Ker so vžigalne ploščice izredno lahke, jih morajo sovražna letala nositi in odvreči v velikih množinah, bodisi podnevi bodisi ponoči. V primeru dežja ali vlaž-

nega vremena se ploščice vnamejo šele, ko se usušijo. Vžigalna ploščica je iz prozornega ali barvanega celuloida, štirioglate (5 cm × 5 cm), pa tudi okrogle in pravokotne oblike. V sredini ima ploščica okroglo odprtino, čez katero je z žico pritrjen ovoj gaze (tenčice), v kateri je kroglica belega fosforja v teži pol do enega grama. Plamen, ki nastane pri vžigu take ploščice, se dvigne do 1 m visoko in gori krajši čas (1 do 2 min.). Kakor je znano, je bel fosfor zelo strupena snov,

ki se na zraku ob primerni toploti vname sama od sebe. Pri gorenju razvija belo modrikast dim, ki, vdihan v večji količini, zelo škoduje dihalom. Dotik z gorečim fosforjem pa povzroča zelo nevarne opekline.

Razen vžigalnih ploščic se lahko sovražnik poslužuje tudi majhnih platnenih vrečic, napolnjenih prav tako s fosforjem. Treba je upoštevati, da se pri deževnem vremenu fosfor vname šele potem, ko voda izhlapi, torej mnogo več dni po odmetu ploščic, oziroma vrečic. Zato je treba odvržene vžigalne priprave poiskati, še preden bi mogle škodovati.

Po preletu sovražnih letal ali obvesti, da so bile najdene omenjene ploščice, oziroma da so izbruhnili poljski ali gozdni požari, morajo določene osebe najprej preiskati one nasade ali predele, ki bi bili zaradi takih požarov ogroženi. Te osebe morajo imeti na razpolago kolesa ali druga primerna prometna sredstva, da lahko na čim hitrejši način sporoče vest o morebitni najdbi.

I. Zavarovalni ukrepi.

Še pred zorenjem žita in ostalih pridelkov je treba izvesti naslednje:

1) Ob robovih polj in nasadov je treba izkoristiti ali pa nalašč pripraviti kakršen koli pas zemljišča, ki bi mogel zadržati razširjenje plamena, na pr. pobočja, brežine, poljske poti in ceste ter neobdelane kose zemljišč. Ko se približuje čas zorenja žitaric, je treba imenovane varnostne pasove popolnoma očistiti vseh suhih in lahkovnetljivih rastlinskih delov in jih (razen poti) narahlo preorati.

2) V primeru, da gre za obširnejša polja, ki so med seboj zvezana, je treba prirediti take varnostne pasove (na pr. preseke itd.). Tudi med posameznimi deli polja na že omenjeni način, upoštevajoč pri tem tudi smer vetra, ki običajno prevladuje na dotičnem ozemlju.

3) Dospelo žetev je treba izvesti v najkrajšem času, pri tem pa stebila požeti čim nižje. Tam, kjer se snopje zlaga v kupe na samem polju, jih je treba porazdeliti v primerni medsebojni oddaljenosti. Kupi naj se postavljajo v nepravilnih črtah in nikoli v smeri običajno prevladujočega vetra. Isto velja seveda tudi za seno. Kjer se sklada

snopje v kozolce, je treba tem posvečati posebno pažnjo. Kopičenje žitaric ob skednjih, kjer se vrši mlačva, je nevarno.

4) Poljedelske proizvode je treba hraniti tako, da so zaloge porazdeljene na več prostorov (skladišča, skednji, kašče) in da so ti ognja varni.

5) Po gozdovih je treba čistiti podrastek in sproti odstranjevati sušice in suhe veje, ki pospešujejo gorenje.

6) Uvesti je treba stalno nadzorno službo na vseh primernih izpostavljenih točkah, tako da je mogoče takoj opaziti vsak požar in o tem čimprej obvestiti pomožne oddelke.

II. Obrambni ukrepi.

Vsak, ki najde vžigalno ploščico, je dolžan, na najhitrejši način obvestiti županstvo in orožniško postajo. Župan odredi nadaljnje. Vžigalnih ploščic se ne dotikamo z rokami in še manj z nogami, ker povzroča fosfor težke in nevarne opekline. Zato pobiramo te ploščice le z lopatami ali pripravnimi kleščami (n. pr. s kleščami za ognjišče) in s podobnimi predmeti na daljšem držalu. Nabrane ploščice je treba nemudoma potisniti v vedro iz kovine, napolnjeno z vodo, ki ga morajo iskalci nositi s seboj. V vodi se fosfor ne bo vnel.

Če so se ploščice že vnele, jih moramo pogasiti. To izvrše določeni iskalci pa tudi zemljiški posestniki sami. V primeru potrebe jim pomagajo sosedje, v težjih primerih tudi posebni oddelki, ki morajo biti vnaprej organizirani. Vsak odderek naj razpolaga saj z nekaj kolesi ali drugimi vozili radi hitrega prevoza na kraj potrebe in pa s potrebnim orodjem: z lopatami, motikami, grabljami, krampi, sekirami, vejevjem in vrvimi.

Goreče vžigalne ploščice gasimo tako, da jih iz razdalje kakih dveh metrov zasujemo z zemljo ali peskom, goreče grmičevje pa s tem, da tolčemo z vejami po njem. Včasih je potrebno posekati drevesa in veje ter s tem onemogočiti širjenje ognja. Pri gašenju se vžigalnim ploščicam ne sme preveč približevati, zlasti če jih gori več skupaj. Da se izognemo vdihavanju strupenega dima, se moramo bližati ognju le previdno iz smeri vetra (torej z vetrom) ali pa pravokotno k vetru (s strani). Dobro, da si osebe, ki gase ogenj od blizu, nade-

nejo plinske maske ali zasilno zavarujejo nos in usta z mokrimi robci in podobno. To je potrebno zlasti pri gorenju ali uničevanju večje množine vžigalnih ploščic. V večji razdalji od ognja pa je strupeni plin že toliko razredčen, da ne škoduje.

Nastali požari se lahko gasijo tudi z vodo, če je na razpolago. Upoštevati je treba, da se fosfor potem ko voda izhlapi, zopet vžge sam od sebe. Zato je treba vse začasno osušene ali z zemljo pokrite ploščice, potem ko je bil požar pogašen, naknadno poiskati in zbrati, da se dokončno uničijo. To izvršimo s tem, da jih na prostem, in sicer na cesti ali v sveže pripravljenih jarkih skupno zažgemo, upoštevajoč pri tem vsa navodila o opreznosti.

V primeru, da bi se pri gašenju kdo poškodoval, je potrebno ravnati takole: pri lažjih navadnih opeklinah je obolela mesta namazati z oljem ali s posebno tekočino proti opeklinam, v težjih primerih pa je treba takoj poklicati zdravnika. Pri opeklinah, povzročenih po gorečem fosforju, pa je treba rano izplakovati z 20% vodno raztopino modre galice ali s 50% raztopino jedilne sode. V težjih primerih opeklin po gorečem fosforju ali pa ob vdihovanju strupenega dima, ki povzroča težave v dihanju, pa je treba poškodovancu nemudoma oskrbeti zdravniško pomoč.

Poškodbam pri gašenju pa se bomo tem bolj izognili, čim bolj bomo upoštevali gornja navodila.

Ljubljana, dne 20. junija 1941.



KMETOVALCI!

Za dugi casti in povečanja pridelkov uporabljajte:

**APNENI DUŠIK
NITROFOSKAL-Z**

8:12:8

Nitrofoskal-I. 8:7:8

Nitrofoskal-II. 4:8:8

Nacrtajte skupne vagonške pošiljke po:

TVORNIČA ZA DUŠIK D-D RUŠE

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Lir 19.- + Lir 1.- ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 38.- + " 2.- " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 57.- + " 3.- " "

$\frac{1}{8}$ strani = Lir 75.- + Lir 5.70-ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 152.- + " 11.40 " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 304.- + " 11.40 " "

1 cela stran = Lir 608.- + Lir 22.80
 oglasne takse
 (26 X 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komačov 38 Lir.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.
 Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Kosilnico (Dering)

z žetveno napravo, še popolnoma v dobrem stanju, prodaja Janez Perko, Ljubljana VII. — Vodnikova cesta 50. 31.

Brinje in fige za žganjekuho

ima na zalogi trdka IVAN JELACIN, Ljubljana, Aškerčeva cesta 1, telefon 26-07. 1

CEPILNA SMOLA

$\frac{1}{2}$ kg din 8.—, $\frac{1}{4}$ kg din 15.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, telefon 34-73. 16

Valilna jajca

od rumenih Orpington kokoši (najboljše angleške pasme) ima naprodaj: Oskrbištvu graščine Novikloster, pošta: Sv. Peter v Sav. dol. pri Celju. 18

»RUSOLIN«

zoper škurke, vrečica din 6.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73. 8

Fige za žganjekuho

dobite najceneje pri Ant. Krisper-coloniale, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 31. 19

»MIKROTAN«

zoper miši in podgane, 100 g zra din 12.— ali 50 g paste din 11.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73. 5

Posetite

kavarno „TABOR“
v Ljubljani

Sejte lan

spredite v prejo in jo pošljite v tkanje »KROSNI« v Ljubljani, Zrinskega cesta 6 (Nasproti cerkve Sv. Jožefa), da ne bodete občutili pomanjkanja platna. 21

Docent dr. L. Matko:

»Skrivnosti človeškega telesa«

V vsebini knjige obravnava razne telesne pojave, ki vplivajo na to, da se človek razvija v pritlikavca ali velikana, da se zmečkajo kosti, se žensko telo prelevi v moškega in obratno, se določi spol itd. Knjiga obsega 218 strani in 81 slik, ter stane vezana din 76, broširana din 64.

Dobi se pri: J. Blasnik, nasl., univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaz, d. d., Ljubljana, Breg 10—12.

SLOVENIA TRANSPORT JOSIP L. ŠILIH

ŠPEDICIJA — MEDNARODNO TRANSPORTNO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ BLAGA

LJUBLJANA

MIKLOŠIČEVA C. — TEL. 27-18, 37-18

Obava izvoznega in uvoznega ocarinjenja na carinskih postajah Ljubljana, Jesenice, Rakek, Maribor, Sušak — Železniški in carinski biro — Tarifna obvestila — Vse železniške in carinske informacije brezplačno.

Mestna hranilnica ljubljanska

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod.

Domači hranilniki, sodno-depozitni oddelek, posojila na hipoteke, menice, lombard.

Za vse hranilne vloge jamči

Mestna občina ljubljanska.

KREDITNI ZAVOD

ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50

Telefon št.: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84, 37-85

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Podružnica Beograd, Uzun Mirkova ulica 10. Telefon št.: 29-154. Brzjavni naslov: KREDIT BEOGRAD

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasó menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“!

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu z dne 11. maja 1935 L. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.
V LJUBLJANI



IZKUŠNJA UČI: SAMO ZANESLJIVA SREDSTVA DAJO DOBRO LETINO!



NOSPRASIT vsebuje bakra in arzenika ter učinkuje hkrati i proti škrlupu in peronospori i proti črvu in raznim gosenicam

ARE SIN apneni arzeniat kol dodatek bordoški ali kalifornijski brozgi proti črvu in gosenicam

SOLBAR žvepleno sredstvo proti plesni, oidiju, kodri, nadalje proti pršicam, rudečemu pajku in nekaterim drugim živalskim škodljivcem

NIKOPREN koncentrirani nikotinski pripravek proti listnim ušicam, zoper gole gosenice n. pr. trsnega sukača

SREDSTVA PRODAJA: **KMETIJSKA DRUŽBA**

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

ZAVAROVANJA: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine i. t. d., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Lastno poslopje. Telefon 21-75, 21-76, 21-77.
Gajeva ulica 2.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Zaupajte domačemu zavodu!

Kmetijski hranilni in posojilni dom

zadr. z neom. j.

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47. — Brzjavlj: »Kmetijski dom«. — Račun pošt. hran. 14.257. Račun pri Narodni banki

Nov e v l o g e 4% do 5%
vsak čas razpoložljive obrestuje po

Za vse vloge nudi popolno varnost. Otvorja tekoče račune. Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje vse ostale denarne posle.

S. KUNDE
& SOHN
DRESDEN
Tovarn. znamka



Zaščitni znak

Pristne

Kunde

okulacijske nože
trine, drevesne,
vrtno škarje

dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani



Ogibajte se posnetkov z znakom: „DRESDNER MODELL“

SADJARJI!

Dober pridelek, zdravo in lepo sadje dobite le z večkratnim škropljenjem z

Meritol „S“

(kalcijev arsenat SCHERING,) katerega dodamo žvepleni apneni brozgi (ali pa brozgi modre galice.)

Uporabljajte „LEPILO ZA GOSENICE“ **Schering** za napravo lepljivih pasov na drevesna debla.

Sigurna in enostavna sredstva za zastrupitev miši, podgan in voluharjev so: **Lepit** plinski patroni, **LEPIT** prašek, **LEPIT** zrna.

Zahtevajte prospekte! — Ta sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

SCHERING A. G. BERLIN.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

MR. DRAŠKO WILFAN

Zagreb, Srebrnjak br. 55. Telefon 64-11.